

Krachtig differentiëren en evalueren 2

Krachtig leren creëren

Auteurs: Dedapper K., Raes F., Suykens E., Van Santvliet A.

Titularissen: Dedapper K., Raes F., Van Santvliet A.

Educatieve bachelor Lager Onderwijs
Onderwijsgroep Lerarenopleiding (LEO)

Academiejaar: 2021-2022

Cursuscode: 9789_EBALO_2021-22

Inhoud

Inleiding	7
Didactische info	8
Info voor studenten met een examencontract	10
DEEL 1 differentiëren op maat van het kind	11
1 het leerstofjaarklassensysteem & andere kaders	13
1.1 Het leerstofjaarklassensysteem	13
1.2 Individualiseren door differentiatie	14
2 kaders om mee aan de slag te gaan	16
2.1 Micro-meso-macro-niveau	16
2.1.1 Macroniveau	17
2.1.2 Mesoniveau	19
2.1.3 Microniveau	21
2.2 Een kader voor binnenklasdifferentiatie (Castelein, E., e.a., 2016)	22
2.3 Het BKD-Leer-Kracht-Model (Struyven E., e.a., 2015).....	27
2.3.1 Abstract	27
2.3.2 Inleiding: van definiëring tot model	27
2.3.3 Het BKD leer-kracht model	28
2.3.4 BKD vraagt positieve, proactieve en planmatige uitwerking in de klas	34
2.3.5 Conclusie	36
2.3.6 Referenties	37
2.4 Zorgcontinuüm	38
3 Voorwaarden voor goed differentiëren	42
3.1 Klasmanagement: tijd, ruimte, structuur en duidelijkheid	42
3.1.1 Tijd	43
3.1.2 Ruimte.....	43
3.1.3 Structuur en duidelijkheid	44
3.2 Kennis van leerlijnen	44
3.2.1 De opbouw van de leerlijnen.....	44

3.2.2	Kennis van verschil in soorten lesdoelen.....	45
3.2.3	Hoofd- en bijzaken kunnen onderscheiden.....	45
3.3	Kennis van de leerlingen, van de groep en van elk individu.....	46
3.4	Kennis van (voor-en nadelen van) soorten differentiatie.....	46
4	Differentiatie in de praktijk.....	47
4.1	Enkele begrippenparen.....	47
4.2	BHV-model (Basisstof-Herhalingsstof-Verrijkingsstof)	52
4.3	Viersporenmodel: differentiëren volgens instructiebehoefte	54
4.4	Niveaugroepen.....	57
4.5	Zelfstandig werk	58
4.5.1	Werkwinkels	60
4.5.2	Hoekenwerk & contractwerk	61
4.5.3	Duowerk	67
4.6	Differentiatie naar belangstelling / leerbehoefte	68
4.7	Miniklassikaal werken	69
4.8	Pre-teaching of pre-instructie.....	71
4.9	Coöperatief leren.....	72
4.10	Co-teaching / team teaching.....	73
4.11	Loftklassen	76
5	Zorgbeleid: een chronologisch overzicht	78
5.1	De taakleerkracht.....	78
5.2	GON als Geïntegreerd Onderwijs - ION als Inclusief ONderwijs.....	78
5.3	Extra initiatieven: Onderwijsvoorrrangsbeleid & Zorgverbredingsbeleid ...	78
5.4	Gelijke onderwijskansen: GOK-decreet.....	79
5.5	Omkaderingssysteem met SES-lestijden.....	80
5.6	M-decreet : van segregatie naar inclusie	82
5.6.1	Krachtlijnen van het M-decreet	82
5.6.2	Zorgcontinuüm	83
5.6.3	Nog aanpassingen	84
5.7	Nieuw ondersteuningsmodel anno 2017	85

5.8	Leersteundecreet vervangt M-decreet (september 2022).....	87
6	praktische kennis	88
6.1	Zelfcorrigerend materiaal (digitaal).....	88
6.2	Uit de praktijk (scholenbezoek wordt digitaal).....	88
6.3	Differentiatie bekijken vanuit de verschillende leergebieden.....	88
7	Directe instructie	89
7.1	Instructie	89
7.2	Een leerkrachtgestuurde manier van werken.....	90
7.3	EDI en zijn relevantie voor de onderwijspraktijk.....	91
7.3.1	EDI-technieken	92
7.3.2	EDI-lesfasen	94
7.4	ADI of Activerende directe instructiemodel	99
7.5	IGDI-model	100
8	Coöperatieve werkvormen.....	102
8.1	Definitie	102
8.2	Bestaansrecht.....	103
8.3	Vijf basiskenmerken	103
8.4	Coöperatieve structuren of werkvormen	105
8.5	Klasbouwers en teambouwers.....	106
8.6	Vier criteria om te bepalen of ik een goede les heb voorbereid.	106
8.7	Wat kan er misgaan?	107
8.8	Extra info nodig?	107
9	ict inzetten om te differentiëren	108
9.1	Differentiëren op leertijd (tempo)	108
9.2	Differentiëren op leerstof (niveau)	111
9.3	Differentiëren naar interesse en behoefte	112
9.4	Feedback.....	112
9.5	Enkele ICT-toepassingen die differentiatie ondersteunen	113
9.6	Basisvoorwaarden	115
10	Zittenblijven is ook nog een oplossing?	116

DEEL 2 EVALUEREN	123
11 breed evalueren.....	123
11.1 Inleiding: Breed evalueren	123
11.2 Waarom wil je evalueren	126
11.2.1 Formatief of summatief evalueren?.....	126
11.2.2 Evaluatie van het / om te leren	127
11.3 Wat wil je evalueren	128
11.4 Wie is betrokken bij de evaluatie	129
11.5 Wanneer moet er worden geëvalueerd	129
11.6 Waar kan geëvalueerd worden	130
11.7 Hoe kun je evalueren	130
11.7.1 Rubrics (criteriaroosters) en Kijkwijzers (checklists)	131
11.8 Hoe ga je aan de slag met resultaten	136
11.9 Evalueren bekijken vanuit de verschillende leergebieden	137
12 (doelgericht) feedback geven	138
12.1 Drie vragen / drie aspecten waarop feedback een antwoord geeft (Hattie, 2014)	139
12.2 Niveaus van feedback	140
12.3 Feedback is geen eenrichtingsverkeer	141
12.4 Hoe geef je op een goede manier feedback?	142
12.5 Aan het werk	143
13 Toetsmateriaal.....	144
13.1 Zelfgemaakte toetsen	144
13.2 Methode-afhankelijke toetsen	146
13.3 Methode- onafhankelijke toetsen.....	146
13.3.1 Toetsen uit het leerlingvolgsysteem	146
13.3.2 Toetsen voor interne kwaliteitszorg in het lager onderwijs	147
13.3.3 Screening niveau onderwijstaal (5 jaar) - KOALA.....	150
14 Taxonomie van Bloom	152
15 Foutenanalyse , handelingsgericht interpreteren	154

15.1	Leerpsychologie	154
15.2	Foutenanalyse	157
15.3	Besluit	163
16	Het interpreteren van evaluatiegegevens	164
	DEEL 3 rapportering.....	167
17	het leerlingvolgsysteem	167
17.1	Wat?.....	167
17.2	Doelen	168
17.3	Soorten leerlingvolgsystemen	169
17.4	Criteria voor het leerlingvolgsysteem	173
17.5	Digitalisering van de leerlingvolgsystemen.....	173
18	Het schoolrapport	174
18.1	Evenwaardig rapporteren over alles wat je nastreeft.....	174
18.2	Soorten rapporten	175
18.3	Rapportering bij summatieve evaluatie	177
18.4	Communicatie met alle betrokkenen	177
18.5	Wie evalueert en rapporteert?.....	178
18.6	Belangrijke aspecten.....	180
	Referenties	186

INLEIDING

Je bent goed op weg met de leerlingen van je klas, maar je merkt dat een aantal van hen niet meekunnen en dat je ze aan het verliezen bent. Daarnaast merk je, dat je voor een aantal leerlingen niet snel genoeg kan gaan. Zij zitten je non-stop op de hielen en vinden het te gemakkelijk, dreigen zich te vervelen,... Leerlingen verschillen van elkaar.

Versillen tussen leerlingen zijn een realiteit die lesgeven boeiend en gevarieerd maken. We gaan ervan uit dat, om het maximale uit alle leerlingen te halen differentiatie nodig is. We hanteren didactische werkvormen op maat van elke leerling in elke Vlaamse klas.

De maatschappij is democratisch, pluriform en multicultureel, waarbij het onderwijs de plicht heeft leerlingen voor te bereiden om hierin te functioneren. In het onderwijs blijkt diversiteit (of superdiversiteit als je wil) een vast gegeven. Versillen tussen leerlingen zijn regel, eerder dan uitzondering (Struyven K. e.a., 2013).

In deze cursus reiken we mogelijke onderwijskundige oplossingen aan en komen zo uit bij differentiatie. We leren gepaste differentiatieactiviteiten realiseren op school en in de klas.

Om grondig en efficiënt te differentiëren is het wel noodzakelijk dat we van elke leerling een duidelijk beeld hebben van zijn capaciteiten, interesses, niveau van beheersing van leerinhouden. Een goede opvolging (of evaluatie als je wil) kan ons hierbij helpen. In een tweede deel verdiepen we ons in de wereld van 'evaluatie'. Wel moeten we in het achterhoofd houden dat we in de praktijk eerst een duidelijk beeld van onze klas moeten hebben (door een brede evaluatie), vooraleer we juist en degelijk 'op maat van elk kind' kunnen gaan werken.

DIDACTISCHE INFO

Zie studiegids.

Deze vind je:

- Op <https://bamaflexweb.kdg.be/BMFUIDetailxOLOD.aspx?a=106277&b=1&c=1>
- in de bibliotheek.

Leerdoelen

Leerdoelen

- Je stelt een degelijke concrete/specifieke evaluatievorm op vanuit een brede kijk op evaluatie.
- Je verantwoordt de zelfgekozen/aangeboden concrete/specifieke evaluatievorm op basis van de aangereikte theorieën en kaders.
- Je werkt basisdifferentiatie uit op basis van de beginsituatie van de klas.
- Je verantwoordt de zelfgekozen/aangeboden basisdifferentiatie op basis van de aangereikte theorieën en kaders.
- Je volgt op en begrijpt de onderwijsactualiteit en kan je persoonlijke mening hierover onderbouwd weergeven.

Evaluatie

Evaluatie algemene info

De onderwijs- of leeractiviteit 'schoolbezoek' i.f.v. differentiatie is verplicht, omdat dit een vormende waarde heeft. Afwezigheid tijdens het 'schoolbezoek' dient gewettigd te zijn. Afwezigheden bij onderwijsactiviteiten waar aanwezigheid verplicht is, moet je **ALTJD** en vanaf de eerste dag melden via e-studentservice (afwezigheidsmodule). Bij gewettigde afwezigheid is het de verantwoordelijkheid van de student om de betreffende lector hierover aan te spreken. Wie ongewettigd afwezig is, verliest 10 punten op het behaalde totaal op het assessment. Je kan je afwezigheid alleen inhalen als dit praktisch mogelijk is en als ze gewettigd is. Je volgt dan de richtlijnen die op de elektronische leeromgeving gegeven worden.

Dit is een opleidingsonderdeel met verplichte aanwezigheid. De verplichte aanwezigheid is van toepassing op de lessen die op de campus doorgaan en op de live online lessen. De puntenaftrek is dan van toepassing.

Evaluatie

Evaluatie(s) voor de eerste examenkans

Moment	Vorm	%	Opmerking
Tijdens examenperiode op het einde van periode 1	Schriftelijk openboekexamen	100,00	Aan deze evaluatie is verplichte aanwezigheid bij het schoolbezoek gekoppeld. Zie evaluatie (tekst).

Evaluatie(s) voor de tweede examenkans

Moment	Vorm	%	Opmerking
Tweede zittijd	Schriftelijk openboekexamen	100,00	

Omwille van de maatregelen rond COVID19 wordt het scholenbezoek dit jaar vervangen door een online-versie. Meer info via Canvas en tijdens de lessen.

Leerresultaten

Leerresultaten

Code	Omschrijving
OLR/EBALO 1.1	De bachelor lager onderwijs stemt het onderwijsleerproces af op de bequinsituatie van de groep en van elk individueel kind.
OLR/EBALO 1.8	De bachelor lager onderwijs ontwerpt en/of selecteert de meest zinvolle evaluatiemethoden.
OLR/EBALO 2.3	De bachelor lager onderwijs geeft feedback op het leerproces.
OLR/EBALO 2.4	De bachelor lager onderwijs ondersteunt het leerproces van kinderen op maat (scaffolding), door waar nodig zelf dingen in te brengen, vragen te stellen, suggesties te geven en die steun geleidelijk af te bouwen.
OLR/EBALO 2.7	De bachelor lager onderwijs volgt het leer- en denkproces stelselmatig op en stuurt bij waar nodig.
OLR/EBALO 3.5	De bachelor lager onderwijs heeft oog voor de talenten van elk kind en stimuleert de ontwikkeling ervan.
OLR/EBALO 4.2	De bachelor lager onderwijs heeft inzicht in de opbouw van alle leergebieden en leerlijnen.
OLR/EBALO 4.6	De bachelor lager onderwijs gebruikt een gepaste en correcte onderwijstaal.
OLR/EBALO 6.2	De bachelor lager onderwijs stuurt zijn eigen functioneren bij op basis van reflectie, praktijkonderzoek, feedback van anderen en vanuit relevante theoretische denkkaders en inzichten uit onderwijsonderzoek.
OLR/EBALO 6.4	De bachelor lager onderwijs neemt actief deel aan het maatschappelijk debat over onderwijskundige thema's, ook in internationaal perspectief.
OLR/EBALO 7.1	De Bachelor lager onderwijs ziet ouders, verzorgers, collega's, en externen als gelijkwaardige partners in de brede ontwikkeling van het kind.
OLR/EBALO 7.4	De bachelor lager onderwijs neemt initiatieven om ouders bij het klasleven te betrekken rekening houdend met hun diverse achtergronden.
OLR/EBALO 7.6	De bachelor lager onderwijs communiceert gepast mondeling en schriftelijk met ouders en andere betrokkenen met het oog op samenwerking.
OLR/EBALO 9.1	De bachelor lager onderwijs maakt weloverwogen keuzes en laat zich daarbij adviseren door collega's, literatuur en experts.

Voorlopig tijdspad en leerinhouden

Een tijdspad kunnen we in deze onvoorspelbare tijden (COVID19) jammer genoeg niet geven. Wegens de maatregelen zal het lesrooster er anders uitzien. Deze recente info kan je op de canvacursus vinden.

Werkvormen

Dit OLOD loopt in periode 1.

De contacturen zijn werkcolleges waarin je onder begeleiding van de docent actief aan de slag gaat met de te verwerken leerstof. Je bereidt deze werkcolleges voor aan de hand van de (digitale) ondersteuning via de elektronische leeromgeving.

Tijdens de contactmomenten wordt gewerkt op basis van je voorbereiding. In geval de student zich niet of onvoldoende heeft voorbereid, heeft de docent het recht de student de toegang tot een contactmoment te ontfeggen.

We begeleiden je tijdens de lessen bij het uitwerken van authentieke leertaken die je in de lintstage uitvoert. Een deel van de studie-uren voer je uit tijdens de lintstage.

Scholenbezoek in groep onder begeleiding.

Gedurende de lessen komen volgende werkvormen aan bod:

- * Aanbiedende werkvormen: doceren/hoorcollege
- * Gespreksvormen: onderwijsleergesprek + klas-, leer- en probleemoplossend gesprek
- * Samenwerkingsvormen: groepswerk + casestudy
- * Individualiserende werkvormen: begeleid zelfstandig leren

Ook hier houden we omwille van COVID19 in academiejaar 21-22 rekening met momenten waarop we eventueel moeten 'schakelen' naar online, deels online,... We namen voor dit academiejaar reeds de beslissing om niet in kleine klasgroepen te werken maar dit olod zal in aula doorlopen worden. Dit beperkt natuurlijk onze mogelijkheden op vlak van groepeeringswijzen, bordwerk en werkvormen.

INFO VOOR STUDENTEN MET EEN EXAMENCONTRACT

Een student met examencontract mag geen onderwijsactiviteiten bijwonen. Hij legt alleen examen af.

De student heeft toegang tot Canvas en vindt informatie over zijn opleidingsonderdelen in de ECTS-fiches (in de studiegids). Daarnaast maakt hij zich in een e-mail naar de lector/docent bekend als examencontractstudent.

In diezelfde mail mag de student ook aanvullende informatie vragen over de inhoud van het opleidingsonderdeel en het examen. Hij heeft recht op één antwoord op deze mail.

DEEL 1 DIFFERENTIËREN OP MAAT VAN HET KIND

Differentiëren is een erg belangrijk concept dat voldoende aandacht moet krijgen om van een krachtige leeromgeving te spreken.

Natuurlijk zijn we het begrip '*krachtige leeromgeving*' al tegengekomen in het verleden, en zeker in de opleiding voor onderwijzer? Even opfrissen.

Wat weten we nog over een krachtige leeromgeving?

Doorheen de jaren zijn er verschillende pedagogen gepasseerd die op zoek gingen naar een allesomvattende definitie van een krachtige leeromgeving. Gelukkig zijn er voldoende naslagwerken om de theoretische én praktische betekenis duidelijker te krijgen.

Wij hanteren onderstaande definitie. Hierop is dan ook ons model van de Krachtige Leeromgeving opgebouwd.

Krachtige leeromgeving

leerling

eindtermen

wiskunde
Nederlands
Frans
wetenschappen&techniek
mens&maatschappij
muzische vorming
lichamelijke opvoeding

ICT
leren leren
sociale vaardigheden

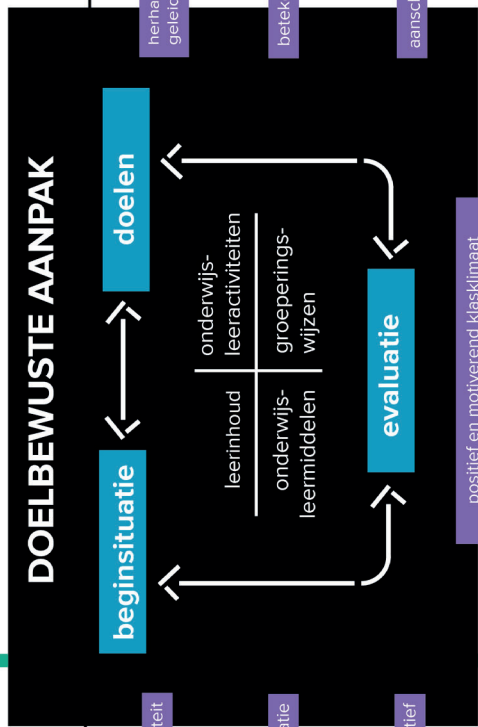

leraar

opleidingsspecifieke
leerresultaten (olr)

De leraar als...

- ontwerper van een krachtige leeromgeving
- begeleider in een krachtige leeromgeving
- opvoeder
- inhoudelijk expert
- organisator
- creatieve en kritische onderzoeker
- partner in leren
- cultuurparticipant
- zelfbewust persoon

zorgbrede school

1 HET LEERSTOFJAARKLASSENSYSTEEM & ANDERE KADERS

1.1 Het leerstofjaarklassensysteem

Het huidige onderwijssysteem hier in Vlaanderen is tot op dit moment veelal nog gebaseerd op en georganiseerd volgens het leerstofjaarklassensysteem (LSJKS).

Het mag duidelijk zijn dat de leerstof centraal staat. Die leerstof, geselecteerd in functie van het 'gemiddelde kind', dient binnen een welbepaalde tijd door alle leerlingen doorgewerkt te zijn. En meestal nog voor elk kind op eenzelfde wijze.

Definitie leerstofjaarklassensysteem

Omdat we er geen al te negatieve karikatuur van willen maken, starten we dan ook met een aantal positieve zaken van het LSJKS.

1. De eenvoudige structuur. Het LSJKS is helder en duidelijk, ook voor buitenstaanders, makkelijk te plannen. Vervolgens is er geen sociale discriminatie door bv. achtergrond. Gelijkheid van onderwijskansen is dus mogelijk.
2. Sociale vaardigheden in een beschermende omgeving. Een jaarklas heeft ook het voordeel voor de leerlingen dat ze elkaar echt leren kennen, ze worden sociaal vaardiger door samen te leven en te werken.
3. Goede basis om te individualiseren. Dergelijke organisatie zorgt ervoor dat verschillende initiatieven om het onderwijs te individualiseren makkelijk in te voegen zijn.

Wanneer we de echte school binnentreden, botsen we daarentegen toch al snel op de diversiteit van de huidige populatie. Het klassikaal werken heeft anno 2019 zijn grenzen bereikt.

Ten eerste zien we ook grote nadelen van het leerstofjaarklassensysteem.

1. Deze manier van werken zet een (prestatie)druk op zowel de leerlingen als op de leerkrachten. De leerlingen moeten op een welbepaald tijdstip bewijzen dat ze de leerstof beheersen. Iedereen krijgt hiervoor dezelfde tijd en middelen ter beschikking. De leerkrachten moeten de leerstof tegen dat tijdstip 'gezien' hebben.

Gevolgen zijn o.m. achterblijvers, zittenblijvers, drop-outs, enz. Verder wordt de relatie leerkracht-leerling hierdoor sterk beïnvloed (weinig of geen samenwerkingsgevoel, erg sturende leiding, ...).

Het LSJKS groepeerde de leerlingen per leeftijd, differentieert dus eigenlijk naar leeftijd. Er wordt immers gewerkt met homogene jaarklassen. Toch is er een grote nood aan het meer inspelen op de verschillen tussen leerlingen. En binnen het LSJKS is het moeilijk(er) om rekening te houden met de inter- en intra-individuele verschillen tussen leerlingen.

1.2 Individualiseren door differentiatie

Tegenover het LSJKS staat, zoals gezegd, een eis die alle vernieuwingspogingen en aanbevelingen tot verbetering van het onderwijsresultaat van reeds tientallen jaren terug gemeen hebben, nl. individualisering van het onderwijs.

Antonio maar ook Katrien vertonen duidelijk een taalachterstand in vergelijking met hun klasgenootjes in het eerste leerjaar. Nadalia is sinds gisteren nieuw in ons land en in onze klas. Ze spreekt geen Nederlands en ook geen Engels of Frans.

Britt is motorisch (fijne en grove motoriek) veel zwakker. Met Cindy is er dagelijks een probleem; soms weent ze de hele tijd, steeds afgeleid, ze valt soms in slaap, vaak heeft ze geen boekentas en dus ook geen turnkledij, zwemkledij of boterhammen bij.

Youssef is 9 jaar en wil vooral weten hoe mensen vroeger leefden, Stef is ook 9 jaar en wil alles weten over vliegtuigen en piloten.

Na 5 minuten zijn sommige kinderen al klaar met de opdracht en andere zijn nog niet in de helft.

Sommige kinderen werken graag alleen en andere kiezen daar bijna nooit voor. Inge neemt graag de leiding in een groepje, Charlie voert liever de bevelen uit. Dieter kan makkelijk zelfstandig werken, Ann-Astrid is dan weer zeer snel afgeleid. Mohammad volgt een individueel traject (IAC). Dat staat lijnrecht tegenover Frederik, Annelies en Koen die erg sterk zijn en voor wiskunde bijvoorbeeld zelfs de instructie niet meer moeten meevolgen.

Kinderen verschillen van elkaar en dat mag ook. Daarom zal hun begin- en eindpunt, hun leertraject ook verschillen. Niet alle leerlingen kunnen op hetzelfde ogenblik, op dezelfde leeftijd, in dezelfde tijd en op dezelfde manier hetzelfde. De school (en de leerkracht) wordt uitgedaagd om rekening te houden met de verschillen en haar aanbod aan te passen aan de behoeften en de mogelijkheden van de leerlingen, om te individualiseren.

Onder individualiseren verstaan we onderwijs dat de individuele verscheidenheid van de leerlingen daadwerkelijk erkent en tot uitgangspunt neemt in de organisatie van het onderwijs.

Door individualisering trachten we ieder kind te geven waar het recht op heeft en van geen kind te verlangen wat het niet aankan. Het doel is de maximale ontwikkeling, de vorming, van elk kind in het bijzonder en dit binnen zijn door de natuur gegeven grenzen. Dit houdt in dat men de individuele verschillen tussen de leerlingen respecteert.

Deze verschillen situeren zich op verscheidene gebieden : leeftijd, geslacht, cognitieve begaafdheid, ontwikkelingsniveau, interesse, werktempo, sociale vaardigheden, emotionele beleving, mogelijkheid tot zelfsturing, motivatie, leerstijl,

Al deze factoren worden beïnvloed door de verschillende relaties waarin de leerling leeft, zoals de relatie leerkracht-leerling, leerling-leerling, school-thuis,

Individualiseren doen we door te differentiëren. Bij gedifferentieerd onderwijs wordt ingespeeld op alle verschillen, niet alleen de cognitieve/intellectuele. *"Differentiëren is het bewust en gericht nemen van maatregelen waarbij de leerkracht rekening houdt met de verschillen tussen leerlingen."* (Bouwman A., Hogeboom B. & Loman E., 2018)

Met andere woorden : door te differentiëren geven we elke leerling het zijne!

Differentiatie is onderdeel van het dagelijks onderwijs en behoort tot de basisdidactiek van elke leerkracht. Je gebruikt de verschillen die er zijn bij de leerlingen zodat de leerling er beter van wordt. Werken met die verschillen en inspelen op de groeimogelijkheden van de leerlingen doet leerkansen ontstaan (Bouwman A., Hogeboom B. & Loman E., 2018).

Differentiatie is op deze manier een deel van je professioneel handelen als leerkracht en je kijk op differentiatie is verbonden met je visie op onderwijs.

Differentiëren is dus vooral een beroepshouding van de leraar. Het zit verweven in de dagdagelijkse praktijk van een leerkracht die zijn of haar les zo goed mogelijk afstemt op de verschillende noden en voorkeuren van de leerlingen. Dat proces start al bij de voorbereiding van de les. De leerkracht denkt na over de doelen en de beginsituatie, over welke leerlingen moeilijkheden zouden kunnen ondervinden, over hoe elke leerling voldoende aansluiting kan vinden bij de les en maximaal tot leren komt. Dat proces loopt ook door tijdens de les. Er wordt verder gewerkt vanuit het standpunt van de leerling. De leerkracht observeert, speelt in op wat er gebeurt bij de leerling, geeft feedback en begeleidt. De leerkracht zoekt de juiste manier om dit te doen en grijpt daarvoor terug naar verschillende werkvormen en technieken. In de cursus bespreken we ook een heel aantal van die verschillende differentiatie modellen. Het zijn slechts hulpmiddelen.

Differentiatie op zich is een basishouding, vervat in het denken van de leerkracht.